

приемы декора выработаны где-то в другом месте, а затем перевезены в Евпаторию. Истоки этого искусства известны - оно было широко распространено на Балканах, в Малой Азии. Турки – османы, крымцы, крымские караимы заимствовали задатки его, видимо, у греков и армян, однако в дальнейшем внесли свой вклад в разработку таких архитектурно-декоративных мотивов.

Непередаваемое восхищение вызывает отделка деревянных резных потолков. Вся площадь потолка разбита, например, полукруглыми (в сечении) накладными валиками на квадраты, треугольники, ромбы. Иногда эти деревянные накладки бывают криволинейными, с прихотливыми завитками на концах. Та или иная комбинация многочисленных накладок, переплетение их под разными углами образуют бесконечные варианты геометрических узоров. Подобная отделка потолков типична для всех караимских и многих татарских жилищ, но в одних домах потолки отделаны относительно скромно и просто, а в других поражают затейливой роскошью орнамента. Нередко потолок инкрустировался деревом, обычно орехом, а в богатых домах – перламутром. Б. Кокенай в 1932 году в Феодосии еще застал фрагменты инкрустированного перламутром потолка из дома Хаджи-Аги и вспоминал, что вечером, при зажженных свечах потолок переливался всеми цветами радуги. Подобные потолки были в богатых домах Джуфт Кале и Евпатории. Резным или наборным узором покрывались не только потолки, но и арки, полотно двери, обрамления ниш для всяческой утвари.

Архитектура домов Евпатории отличалась особой пышностью, поскольку население города состояло из богатых купцов и ремесленников. В селах жилища были скромнее (например, в Кутлаке, ныне Веселом под Судаком). Деревянные веранды с простыми стойками не имели сложных вогнуто-арочных завершений, поддерживающих свес кровли, но простые балки иногда дополнены профилированной подбалкой. Тем не менее, и здесь пространственный элемент - деревянная веранда – играл решающую роль в формировании облика жилища, независимо от того, стоял ли дом во дворе и был скрыт забором, или же стоял на линии улицы.

Относительная замкнутость караимской общины способствовала сохранению устойчивого типа традиционного караимского жилища. Старые караимские дома Евпатории, сооруженные еще в ханские времена и сохранившие до наших дней свой характер и многие детали, являются уникальными памятниками средневековой архитектуры и искусства.

#### Источники и литература:

1. Яворницький Д. І. Історія Запорозьких козаків / Д. І. Яворницький. – К., 1990. – Т. 2. – С. 64.
2. Чепурина П. Я. Караимские брачные договоры «шета- ры» / П. Я. Чепурина, Б. С. Ельяшевич // ИТУОАЭ. – Симферополь, 1927. – Т. I (58). – С. 181-195.
3. Кизилов М. Б. Крымская Иудея: Очерки истории евреев, хазар, караимов и крымчаков в Крыму с античных времен до наших дней / М. Б. Кизилов. – Симферополь : Доля, 2011. – 336 с. : илл.
4. Паллас П. С. Наблюдения, сделанные во время путешествия по южным наместничествам Русского государства в 1793-1794 годах / П. С. Паллас. – М. : Наука, 1999. – 246 с. – (Научное наследие; Т. 27.)
5. Полканов Ю. А. Крымские караимы / Ю. А. Полканов. – Бахчисарай, 1995. – 41 с.

**Бугайова В.О.**

**УДК [394.49: 793.2]:008"477.54-25"**

## **ВЕСІЛЬНІ ФЕСТИВАЛІ У КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ХАРКОВА**

**Актуальність.** Останні роки українського культурного процесу показують активізацію фестивального процесу. Більшість мистецьких подій в Україні відбувається саме в межах численних фестивалів, які проводяться протягом усього календарного року. Фестивалі сформували новий регламент культурного життя, нову модель споживання мистецтва: якщо раніше публіка існувала в режимі концертного сезону, насиченого гастрольними подіями, то тепер – від фестивалю до фестивалю. В умовах зниження гастрольної активності (особливо відчутної на периферії) фестивалі стають своєрідним ексцесом культурного життя, екстраординарним заходом.

Особливості сучасного українського фестивального руху займаються такі вітчизняні мистецтвознавці та культурологи як К. Берденникова, Я. Іваницька, І. Карабиць, І. Сікорська, Б. Сюта, Н. Товстоїт, Ю. Чекан, Є. Щоткіна. Джерельну базу роботи складають праці Г. Борейко [1], Д. Зубенко [2], С. Зуєв [3], О. Меньшиков [4], та ін. І хоча ці дослідники у своїх напрацюваннях торкаються деяких аспектів соціального та культурного значення фестивального руху, дослідження цього явища з мистецької та культурологічної точки зору на пострадянському просторі розкриті не повністю.

Стави́мо за мету у даній статі проаналізувати організацію та проведення харківського весільного фестивалю «Щаслива наречена», та на його прикладі розглянути деякі особливості розвитку сучасного фестивального руху Слобожанщини.

**Вклад основного матеріалу дослідження.** Тематика «фестів» вражає різноманітністю – музичні, етнічні, театральні, гастрономічні, тощо. По всьому світі фестивальні рухи ідейно спрямовані на розвиток національної культури. В Україні ситуація двояка. З одного боку, зростання кількості фестивалів свідчить про те, що Україна виходить із пострадянського застою, шукає нові культурні віяння, показує людям шлях до розуміння та використання ленд-простору, має просвітницьку мету. З іншого, часто фестивалем називають навіть звичну молодіжну «тусовку» за участю одного відомого місцевого гурту музикантів. Але

й масштабні «фести» зі стажем, які хоч і мають звання всеукраїнських міжнародних, далеко не завжди його виправдовують.

Одним із найпоширеніших видів сучасних театралізованих заходів останнім часом стають весільні фестивалі. Це досить нове явище, яке вже встигло оволодіти симпатією багатьох учасників і глядачів, адже це не просто святковий парад наречених, а й популяризація таких важливих цінностей як любов, сім'я, національні традиції.

Практика проведення весільних фестивалів до України прийшла з Росії. Вже близько 10 років у Санкт-Петербурзі проводиться весільний фестиваль «Wedding Festival», у Києві за прикладом Петербурзького близько 3-х років проводиться весільний фестиваль «Angel Fest». Програма фестивалю передбачає декілька дефіле від модних весільних дизайнерів, виступи зірок естради, різні конкурси і подарунки. Головна відмінність київського фестивалю від російського полягає в його VIP-статусі і «зірковості» учасників, адже головний акцент організатори у ньому ставлять на відомість та популярність його учасників.

Поширення попиту на подібного роду заходи призвела до необхідності існування професійних організацій, які б займалися організацією та проведенням таких свят. За роки незалежності, у кожному культурному осередку України, створюють творчі майстерні, де, окрім проведення вже звичних свят, особлива увага приділяється розробці нових креативних ідей щодо проведення театралізованих фестивалейних заходів. Однією з таких організацій є харківська молода команда event-майстерні (event – свято) «Будинок щастя», яка маючи в арсеналі безліч яскравих ідей і власних технічних можливостей намагається втілювати найоригінальніші творчі задуми. Для створення масштабних проєктів організатори свят залучають майстрів естради будь-яких жанрів, акторів, сценаристів, ведучих; співпрацюють з дизайнерами, художниками, піротехнічними службами, музичними, фото і відео студіями.

2009 року майстерня «Будинок щастя» організувала Всеукраїнський фестиваль молодих сімей «Щаслива наречена», об'єднавши молоді сім'ї, які щойно побралися чи мають невеликий досвід сімейних стосунків. Фестиваль відбувся за підтримки Харківського обласного центру молоді, харківської обласної громадської організації «Суспільний рух «Разом – вперед!». Заручившись підтримкою міської влади, організатори створили повноцінне масштабне дійство, яке стало культурно подією Харкова та з успіхом вже 3 рік проходить у місті.

Ідея проведення фестивалю виникла не випадково: адже у теперішній час сучасних інформаційних технологій популяризація інституту шлюбу, внутрішньої сімейної етики, родинних цінностей є над актуальним та важливим. Оскільки основа держави – міцна сім'я, то інтелект суспільства, його майбутнє, потенціал, базується саме на сімейних цінностях. Здорова та міцна сім'я, атмосфера любові – необхідний фундамент для народження і повноцінного виховання дітей, їх гармонійного розвитку. Заходи весільного проєкту «Щаслива наречена» проводяться серед сімей першого року після укладення шлюбу, коли закладаються загальні стереотипи внутрішньо-сімейних стосунків. Завдання фестивалю – сприяти створенню позитивних настроїв і типів взаємин: розвивати «родинний командний дух», продемонструвати «перші» успіхи і радощі молодої сім'ї; жіночність, граціозність, винахідливість молодих дружин і галантність, мужність, турботу молодих чоловіків.

Взявши за девіз гасло «Улюблене місто – щаслива сім'я!» організатори свята створили яскраву театралізовану програму, до якої входять декілька конкурсних етапів, а саме:

1. Театралізована візитівка кожної пари, яка знайомить глядачів з кожною парою та їх історією кохання;

2. Конкурс «Я заради тебе готовий на все», у кому чоловіки доводять силу свого кохання за допомогою лицарських боїв, латиноамериканських танців та зворушливих віршів, які вони створюють самі;

3. Театралізований показ колекції весільного одягу «Wedding every year» («Весілля кожного року») й якому пари демонструють вбрання, присвячене річницям весілля. Паперове, шкіряне, чавунне, рожеве, лавандове, срібне і золоте весілля відображаються у елементах костюмів конкурсантів;

4. Конкурс свідків, у якому, їм необхідно, в оригінальній формі, придумати і презентувати свій виступ, відповідаючи при цьому на просте запитання: «Чому саме пара, свідками якої ви є, повинна сьогодні перемогти!»;

5. Конкурсний танець молодих пар, я кому показана весільна символіка кожного народу, що живуть у Харкові (Україна – коровай, Росія – шовкова хустина, Армения – тарусики, Ізраїль – таліт, тощо).

Окрім самих конкурсів, режисери свята активно задіяли до його участі глядачів, які, у фойє харківського національного театру опери та балету, де відбувалося свято, мали змогу взяти участь у різноманітних атракціонах («Чарівна лавка весільних розписів»), майстер-клас програмі по виражу, арт-фото виставці, тощо.

Фестиваль «Щаслива наречена» приніс перемогу Харкову в щорічній премії «Ukrainian Event awards 2010», яка надає можливість його учасникам продемонструвати останні розробки і досягнення event-індустрії з креативного і технічного боку, а також отримати звання кращого event-проєкту. Учасники премії, які попали в шорт-аркуш (короткий список найбільш вірогідніших претендентів на перемогу), боролися в таких номінаціях як: «Івент для бренду», «Краще творче використання малого бюджету», «Кращий teambuilding проєкт», «Кращий соціальний івент», «Кращий масовий івент», «Краще корпоративне свято», «Кращий бізнес івент» та ін. Дві номінації отримала event-майстерня «Будинок Щастя» за проведення фестивалю «Щаслива наречена» – «Кращий соціальний проєкт» та «Краще творче використання малого бюджету» [6].

Успіх проведення весільного фестивалю «Щаслива наречена» надихнув його організаторів на проведення щорічної театралізованого весільного ярмарку, у якому взяли участь організації, що надають

різноманітні послуги у сфері організації та проведення весільних заходів: event – майстерня «Будинок Щастя», ательє флористи, відео-студії та окремі фотохудожники, весільні салони та салони краси, весільний музей села Великий Бурлук Харківської області, тощо. Саме під час цього заходу було встановлено рекорд Слобожанщини на найдовшу дівочу фату та весільний букет.

Також, у травні 2012 року, в Харкові відбувся обласний родинний бал «Вічна любов», організаторами якого виступили Головне управління у справах сім'ї, молоді і спорту харківської обласної державної адміністрації, суспільний рух «Разом вперед», харківський обласний фестиваль молодих сімей «Щаслива наречена». Захід відбувся у розважальному центрі «Шато Ледо», та зібрав більше 250 харків'ян, які підтримують і розвивають давні культурні традиції у рідному місті. Учасниками балу стали сімейні пари Харкова, які прожили у шлюбі багато років, їх діти та внуки, а також молоді люди, які збираються створити сім'ю. Цей бал став першим міським заходом у Харкові, який прагне укріплювати родинні цінності.

Цікавий задум головного режисера свята занурив глядача в атмосферу старовинних балів, майстер-класи з бальних танців, конкурси, призи, яскрава шоу-програма, - подарували святковий настрій гостям.

Аналізуючи роботу фестивалю «Щаслива наречена», щорічного весільного театралізованого ярмарку та обласного родинного балу «Вічна любов», розуміємо, що ці заходи нерозривно пов'язані із розважальною святковою культурою міста, та мають притаманні ознаки, «запозичені» у свята: принцип масовості та резонансності, стабілізація часу та простору проведення. Суттєвою ознакою фестивалю є й те, що він безпосередньо асоціюється з конкретним містом. Місто продукує такі культурні феномени, як фестиваль, а цей, у свою чергу, створює сім'ю міста [3, с.26].

Плануючи проведення такого заходу як фестиваль, особливу увагу слід приділити маркетингу фестивалю. Правильно підібрана майбутня аудиторія фестивалю, спланована рекламна компанія – це ті вірні шляхи, якими слід йти при підготовці подібного роду свята. Фестиваль – це подія, яка приналежить увагу телебачення та інших засобів масової інформації. Увага зі сторони преси зміцнить позицію оргкомітету свята по відношенню до спонсорів.

Місце проведення фестивалю також відіграє важливу роль у формуванні його привабливого образу. Якщо організатори свята претендують на те, щоб фестиваль відбувався регулярно, то вони повинні притримуватися однакових строків проведення фестивалю. Бажано також, створити візуальний образ фестивалю – логотип, кольорову гамму, рекламні матеріали, які, як наслідок, мають бути впізнаваними глядачеві. Ну і звичайно слоган фестивалю – у якому мають бути основна ідея і суть заходу.

Фестивалі необхідно доповнювати різноманітними заходами: семінарами, конференціями, майстер-класами, виставками, тощо. Це додасть більшої цікавості публіці до проекту. Якщо глядач звернув увагу на фестиваль, запам'ятав його, зможе відрізнити його від інших подібних – це перший крок до успіху. Саме на цьому етапі відбувається формування майбутнього постійного глядача свята. Адже якщо фестиваль правильно подати публіці і її очікування не розходяться із тим образом, що сформували організатори, то фестиваль чекає успіх.

**Висновки.** Кожен фестиваль по своєму унікальний і кожен вирішує свої завдання. Весільні фестивалі можуть зайняти достойне місце у культурному житті, за умови, коли організатори зможуть об'єднати інтереси учасників, місцевої влади і глядача в одному заході. Адже місцева влада розуміє значення фестивалів і тим самим сприяє їм, надаючи фінансову та інформаційну підтримку. Для культури не тільки Харкова, а й усього Слобожанського регіону проведення такого виду заходів сприяє:

- збагаченню культури міста і формування його іміджу, розвитку даного виду мистецтва в регіоні;
- посиленню значимості міста в сучасному культурному житті, консолідації представників різноманітних співтовариств навколо даного проекту;
- розширенню культурного співробітництва між регіонами;
- вступ міста (у даному випадку Харкова) до кола міст, які щорічно проводять великі фестивалі молодіжної культури;
- збагаченню культури регіону та стимуляції розвитку місцевої економіки.

Дослідниця Г.Хромова, відмічає, що кожен фестиваль є потужним каталізатором креативного процесу [5]. Проведення ж весільного фестивалю «Щаслива наречена» дає стимул як учасникам так і його організаторам до руху вперед у творчості, підвищує престиж міста й залучає до мистецтва в цілому, залучає до здорового способу життя, до відродження національного коріння, тощо.

#### Джерела та література:

1. Борейко Г. Фестивальний рух Рівненщини: досвід для сьогодення / Г. Борейко // Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка. – 2010. – № 6 (193). – Ч. І.І – С. 128-136.
2. Зубенко Д. Розвиток фестивального руху в сучасній Україні / Д. Зубенко // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. пр. – К., 2011. – Вип. 4 (11). – С. 110-114.
3. Зуев С. Фестивальний діалог мистецтв / С. Зуев // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. пр. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2003. – Вип. 25. – С. 25-27.
4. Меньшиков А. Фестиваль як соціокультурний феномен сучасного театрального процесу : дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.01 / А. Меньшиков. – М., 2004. – 253 с.
5. Хрома Г. Деякі особливості сучасних молодіжних фестивалів : [Електронний ресурс] / Г. Хрома // Матеріали до українського мистецтвознавства : зб. наук. пр. – 2003. – Вип. 3. – Режим доступу : <http://etno.kyiv.uar.net/vyd/matmyst/2003/N3/Art40.htm>
6. Ukrainian Event awards 2010 / АДнако. – К. : Вид. агенція «АДнако», 2010. – С. 11-19.